

Zondagmorgenbijeenkomst,
5 Augustus 1956. Groep B.

Goeden morgen, vrienden,

Op deze bijeenkomst zou ik ook weer graag met U spreken over verschillende gezegden, uitspraken en verhandelingen van Jezus aan zijn leerlingen. En als uitgangspunt zou ik voor deze dag willen kiezen de bruiloft te Kana. Daarover is natuurlijk veel gezegd en geschreven en verteld; en een ieder kent het verhaal van het wonder dat gebeurde: Van de wijn, die beter was dan de eerste, ofschoon alle vaten leeg waren.

Minder bekend is het feit, dat Jezus naderhand werd aangevallen door verschillende predikers en farizeeërs, omdat hij dit wonder had gedaan. Zo gebeurde het dan, dat een zekere Philas, een ijveraar - ofschoon niet van Joodse bloede - hem eens aansprak in het openbaar en zeide:

"Heer, Gij beweert wijsheid te bezitten. Hoe komt het dan dat Gij, de wijze, wijn verschaft aan mensen, die reeds in een roes verkeren."

Jezus glimlachte en zeide: "Wie de vreugde van anderen breekt, laadt groter schuld op zich dan hij, die hen versterkt in hun roes."

Gij begrijpt, dat noch Philas, noch velen der andere aanwezigen, o.a. Rhetus de Romein, het daarmede eens waren. Zij vonden dat Jezus eigenlijk ...nu ja, gezondigd had.

U zult trouwens ditzelfde proces zich later vele malen zien herhalen. Zelfs Jezus' leerlingen klagen hem voortdurend aan, omdat hij spreekt met een Samaritaanse, omdat hij een zondaar geneest, omdat hij een Romein helpt of de voorspraak wordt van de overspelige vrouw. En zo vechten zij dan allen tezamen om Jezus te bewijzen, dat deze daad slecht is. En Jezus luistert en zegt niets.

Het vreet in de harten van zijn leerlingen. Simon, die later Petrus zal worden genoemd, wendt zich tot zijn Meester en zegt: "Heer, zij smaden U. Hoe verduurt gij dit?"

Dan heeft Jezus maar één antwoord: "Wanneer ik de vreugde zie, die ik geschonken heb, zo laat ik dezen hun nijd. Want in de bitterheid der mensen vindt mijn Vader geen vreugde. Doch in hun lach, hun opgewektheid vindt Hij de weerspiegeling van Zijn eigen Rijk; het Rijk des Vaders."

Een uitspraak, die wat vreemd aandoet. Mensen in een roes vergelijken met het Koninkrijk der Hemelen? En toch is er iets van waar.

Want wat is het Koninkrijk der Hemelen eigenlijk? Het is de plaats of de toestand (hoe of U het zeggen wilt), waarin de vreugden Gods volledig zijn geopenbaard. Hoe beleeft men het? Men zoekt het in zichzelf en vindt God ook in zichzelf en komt tot volledige overgave.

De roes van de wijn gooit de remmen los bij de mensen. En wanneer het eenvoudige mensen zijn, goed van hart, tezamen gekomen voor een bruiloft, och dan zal er heus wel eens een

grap worden verteld, die minder netjes is; dan zal er heus wel eens een lach zijn, die een beetje vettig klinkt. Maar wanneer die remmen los zijn en die mensen zijn gelukkig, benaderen ze dan eigenlijk - zelfs in hun roes - niet waarlijk het Goddelijke?

Het is een heel probleem, dat Jezus ons daar stelt. Als mens zou je het graag willen verwerpen. Hoe is het mogelijk, dat iemand, die in een roes verkeert, iemand, die opgaat in een spel der zinnen, enz., dichterbij God is dan de ijveraar, die met gefronst voorhoofd en sombere woorden nadenkt over de eeuwigheid.

Maar Jezus leert ons, waar het over gaat. Het koninkrijk Gods bestaat niet uit woorden. Het is ook geen rijk van somberheid en beheerstheid. Het is het rijk van de eenheid met God, het bevrijd zijn van jezelf. Het koninkrijk Gods kun je alleen binnentreden, wanneer je geheel geen masker draagt, wanneer je jezelf durft zijn in volle vreugde en volle waarheid. En dan kan er ook rustig zoiets getolereerd worden.

Wij zien meerdere malen, dat Jezus de vreugde op de voorgrond brengt. O, ik weet het, het staat niet vermeld in de Evangeliën. Hier en daar in de Apocriefen vindt ge een enkele aanwijzing hierover. Maar het is toch bekend, dat ook zelfs bij Tiberias Jezus tot volkslieden daar 's avonds zegt: "Zingt, danst!" Dan zegt er een: "Ja, maar Heer, wij willen toch Uw woord horen." Dan zegt Jezus: "Mijn woord is het woord des Vaders. En het woord des Vaders is een boodschap van grote vreugde. Zo zingt en danst. En wanneer ik U het woord breng, laat Uw harten zich verder verheugen en zich verheffen tot de Allerehoogste."

God vinden of God zoeken is geen vraag van mistroostig verderstreven. Bewustwording is niet alleen maar een in sombere teruggetrokkenheid voortleven! God zoeken en God vinden wil zeggen: iets van de volmaaktheid Gods bevatten. Bewustwording wil zeggen: het ware wezen der wereld begrijpen.

Om over het ware wezen der wereld een ogenblik na te denken, moeten wij verder gaan in de tijd. De tijd dat Augustinus, de kerkvader - eens de grote ketter - nadenkt over het wezen van het leven, nadenkt over de wereld. En dan zegt hij als volgt: "Kan het zijn, dat zelfs met de banvloek van het paradijs beladen, de mens moet leven in een wereld, die geen volmaaktheid kent? Verblind zijn onze ogen en onze handen weten de waarheid niet te vatten. Maar de Schepper heeft volmaaktheid gebaad en geen menselijk falen, geen eerste zondeval, geen banvloek der erfzonde kan de volmaaktheid verdrijven. Wij moeten niet streven naar het volmaakt zijn, maar naar het erkennen der volmaaktheid, die rond ons is. Opdat wij gezuiverd worden van de misvattingen, die ons tot onvolmaakt maken."

Ik geloof, dat hier Jezus' gedachtengang door deze kerkvader verbluffend juist werd weergegeven. Het behoort overigens tot verhandelingen, die men bij voorkeur niet publiceert, want het past niet in het beeld van kerk en Christendom, waar de mens beladen met schuldenlast, vol van zonden, verder moet gaan, tot een goedertieren God Zich verwaardigt hem te verheffen. Dan moet de wereld een zondendal zijn, een soort van hel, een vagevuur mischien, waarin al wat mens is, de zonden van het mens-zijn moet trachten uit te boeten. Maar de waarheid, de Christelijke, en ook de goddelijke waarheid, moet toch dichterbij liggen bij het volmaakte.

Er zijn geen fouten in de wereld rond ons, er zijn fouten in ons zelf.

Zo zal men Jezus later eens aanvallen, omdat hij een zieke heeft genezen op de Sabbath. Men zegt tot hem: "Heer, gij hebt de Sabbath geschonden." "Ja," zegt Jezus, "maar ik heb een mens genezen." "Ja, maar de Sabbath is de dag des Heren. Dan mag men geen werk verrichten." En Jezus laat dat ook over zich heen gaan. Maar later moet hij dat zijn leerlingen uitleggen en in dit geval aan Johannes. Johannes, zijn lievelingsleerling, die zo graag zou willen doordringen in de grote geheimen, waar Jezus de meester van is en die juist daarom elk verwijt, dat men Jezus maakt, onderzoekt.

"Rabboni, is er dan geen Sabbath?" En het antwoord?

"Is niet elke dag een dag des Heren? Doch ziet, indien er een rustdag ware, ik zou ze niet geschonden hebben, want niet ik, doch de Vader volbrengt het werk der genezing. En mijn woorden, mijn krachten, wat zijn ze anders dan kleine prikkels, die de mens-in-zich wekken tot de Vader?"

Alweer: God werkt in alle dingen. God is in alle dingen. Er is geen onvolmaaktheid, er is geen leed. Wanneer de mens zich dat baart, wanneer er zonden zijn, dan komen ze uit de mens voort. Dan is het niet de wereld, dan is het de mens. De mens met zijn bitterheid, met zijn leed, met zijn misvattingen, met zijn valse waan over zichzelf en over de wereld.

Jezus kan rustig zeggen: "Ik heb de Sabbath niet geschonden." O, hij zal het niet doen. Want uiteindelijk, de schriftgeleerden, deze ijveraars voor het woord der wet - zonder de zin ervan te begrijpen - zij zullen zeker niet kunnen aanvoelen, wat hij bedoelt. Als je werkt met Gods kracht is dat overbodig. Wat God werkt door jou, wanneer je met je volle bewustzijn je overgeeft aan God, dat kan geen schending zijn van een goddelijke wet. Dat is déél van een goddelijke wet.

Wanneer men dat leert begrijpen, dan kan men misschien ook begrijpen, dat Jezus eens onderricht gaf aan enkelen van zijn leerlingen over de vreugde. Onder dezen was ook Judas, Judas Iskariot, die men later de gevloekte noemde. "Vreugde," zo zei de Jezus, "is de ware toestand van een mens, die zijn God vindt. Het Koninkrijk der Hemelen is een rijk der vreugde. Vreugde, die in de mens leeft, die in de ziel wordt gewekt; vreugde, die zich uit en openbaart in alle wereld."

Men moet de vreugde kunnen dragen in zichzelf, wil men tot God komen. Komt men tot God, dan zal men de vreugde in zichzelf bezitten. Er is geen andere weg. Want ziet, mijn Vader is vol van goedheid en vol van liefde. Zo doet hij aan de volmaaktheid van Zijn wezen deel hebben een ieder, die tot Hem gaat. Hoe zouden wij dan, hoe zou ik, zonder vreugde tot Hem kunnen gaan? Slechts wanneer ik de werkelijkheid vergeet en opga in de waan van mijn wezen, dan zal ik de smart kennen, dan komt de beproeving en de strijd. Doch indien ik één ben met mijn Vader, wie zal mij deren? Wie zal mij de vreugde roven, die ik vind in de volmaaktheid van het wezen van mijn Schepper?

Dan zegt Judas: "Ja Heer, maar wij leven toch op een wereld. Het is toch nodig, dat er geld is en dat het beheerd wordt. Wij dienen toch bezit te hebben, Heer; en wij moeten toch het land bevrijden. Wij moeten het Joodse volk herstellen in al zijn oude glorie en pracht."

En dan het antwoord: "Judas, gij zijt een dwaas. Want wie streeft naar het nietswaardige en de schat, die hem geboden wordt, verwerpt, kan men slechts beklagen. Wie de vreugden des Vaders verwerpt voor de zekerheid van het bezit is dwaas. Wie de krachten dezer wereld stelt boven de macht van Zijn goedheid, is dwaas. Doch wijs is ieder, die Zijn liefde en Zijn kracht aanvaardt en deze maakt tot de kern van alle beleven."

Ja, Jezus was een mens vol van vreugde. Vreugden, die anderen misschien niet begrijpen. Vreugden, waardoor hij steeds weer, vermoeid of uitgerust, deel wilde hebben aan alle wereld. Wanneer hij vermoeid neerzit en de kinderen op hem af komen stuiven, deze vreemde, nieuwe man, die verhaaltjes vertelt, dan zouden de leerlingen ze willen weigeren, ze willen wegsturen. Ach, de Meester is zo vermoeid. Maar Jezus: "Laat de kinderen tot mij komen. Want hun behoort het Koninkrijk der Hemelen."

Dat is niet een voorspelling, het is een vaststelling. Deze kinderen, die zo blij zijn, zo opgewekt, die er niet over nadenken, hoe dit of dat zal moeten, die zelfs eigenlijk geen rekening houden met anderen, maar die zo intens leven. Die hebben nog deel aan het rijk Gods. Voor hen spreekt de zon, voor hen vertellen de korenaren verhalen, voor hen is de brandende vlakke een paradijs. De smoezelige hutten, de kleine gebouwen met hun besmettelijk wit, zijn voor hen paleizen.

Daar ligt de kern van ons onderwerp van vandaag, vrienden. Kan iets mooi of lelijk zijn op zichzelf? Neen, nietwaar? Het is, of wij het mooi of lelijk vinden, wat telt. Wanneer anderen iets verwerpen als afzichtelijk en voor mij bezit het schoonheid, dan kan het mijn kostbaarste bezit zijn. Wanneer anderen iets afkeuren en ik beleef het als de vervulling van het bestaan, kan het dan slecht zijn voor mij? Wanneer ik het oprecht zo beleef, niet; dan is het goed.

Er is geen vaste wet buiten ons. Er zijn de regelen door de mensen gesteld. Er zijn de leefregelen, die door de loop der tijden werden gevormd als verstandig en noodzakelijk. Maar er is geen wet, die mij kan vertellen, hoe ik deze wereld moet beleven. Dat kan ik alleen zelf. En wanneer ik in mijzelve uitga om het schone der wereld te vinden, dan geeft die wereld mij rust en kracht, dan vervult ze mij met een goddelijke vreugde, die mij het aangezicht van het Goddelijke doet aanschouwen is al, wat rond mij leeft.

Op het ogenblik, dat ik mijzelve tegen de wereld verzet, op het ogenblik, dat ik probeer om meer te zijn dan een ander, op het ogenblik, dat ik meen gekwetst of gekrenkt te kunnen worden door een ander, op het ogenblik, dat ik mij minder of meer voel dan een ander, dan verdwijnt mijn paradijs. Dan bedreigen leed en ziekte en conflicten mij. Dan komen er spanningen, die ik niet meer kan verwerken. Dan zie ik geen schoonheid meer. Dan word ik gejaagd door demonen. Omdat in mij het licht van de vreugde, van de waarheid is verbleekt.

Jezus' leer draagt in zich de kern van alle leer, die ooit verkondigd is of verkondigd kan worden. Elke werkelijke leerstelling, die gebaseerd is op waarheid, brengt ons hetzelfde: Vreugde is kostelijke noodzaak. Vreugde is de uiting van de innerlijke toestand, die God één maakt met de mens. Ware vreugde is het redmiddel, waardoor de mens zich bevrijdt uit de ban van het stoffelijke. De ware vreugde is het licht, dat de sferen maakt tot hemelrijk.

Wie vreugden in zich draagt, kan gaan tot in de duisterste wereld, de duisterste sfeer en het zal licht zijn. De vreugde beleven in overgave aan God verdrijft alle duister. Wie de innerlijke vreugde kent, wordt niet beroerd door het lijden van een wereld. Het gaat voorbij. Het is zo onbelangrijk. Dit zult ge in elke leer terugvinden.

Wanneer de Boeddha zegt: "Onthecht Uzelf," dan bedoelt hij: Waardeer de dingen toch niet afzonderlijk. Ze zijn toch alle uit God voortgekomen. Beleef ze alle gelijk. Probeer niet U te hechten of iets te bezitten. Wanneer je dat doet, dan zul je God vergeten en daarvoor in de plaats een afgod aanbidden.

Wanneer ge ziet in het rijk der Hindoes met zijn wonderlijk vervlochten godendom en ge gaat doordringen tot de kern van de leer, b.v. de leer van Krishna, dan zult ge ook daar weer vinden, dat de innerlijke vreugde de noodzaak is. En wanneer een uiterlijke vreugde slechts de weergave is van een innerlijke toestand, dan kan niemand ze veroordelen. Integendeel, dan is ze een ogenblik van het rijk Gods, dat doordringt op aarde.

Wij mogen geen sombere wezens zijn, geen sombere met problemen en zorgen beladen mensen. Geen sombere, strijdende geesten, die geboeid blijven aan een bepaald doel, een bepaalde leer, een bepaalde stelling. Zodra wij ons gaan specialiseren en de rest uit het oog verliezen of veroordelen, dan zijn we verloren. Dan hebben wijzelf het Koninkrijk Gods verworpen.

Wanneer Jezus zeide, zelfs tegen de leerlingen, toen hij kort daarop gekruisigd zou worden: "Ik weet, dat ik ga door het dal van de schaduwen des doods. En rond mij is leed en dreiging. Maar ik weet, dat de vreugde in mij zal opvlammen. Zo zal ik één zijn met de Vader. Doch ook U zal ik nimmer verlaten."

Jezus zegt het, maar we zouden ons kunnen voorstellen, dat God zelf dit tot ons zegt. God, Die ons niet verlaten zal, ook al lijkt het soms, dat de wereld ten onder gaat, ook al vervloekt heel zo'n wereld die God en zou zij Hem willen offeren, indien zij slechts de hand op Hem kon leggen.

God blijft. En waar God is, is de vreugde. Daarom: dien God in vreugde en blijheid. Leef in blijheid en in vreugde. Want zo zijt gij het Koninkrijk Gods het meest nabij. Zo vindt gij de vervulling van het bestaan. Maar laat Uw vreugde geen holle, uiterlijke vreugde zijn, want dat is een leugen. Laat ze wellen uit het diepst van Uw wezen, dat in het leven en bestaan zelve, in het feit, dat men bestaat, de wetenschap, dat God in U leeft, alle vreugde en alle kracht put, die sterker is dan omstandigheden in wereld en sfeer.

Dat is dan mijn inleidende beschouwing voor deze bijeenkomst. Nu ga ik het woord overgeven aan een tweede spreker. Ik wens U allen een zegenrijke zondag verder.

Goeden morgen, vrienden.

Het wijden van deze bijeenkomst aan de vreugde dwingt ook mij te spreken over de grote waarden, die juist schuilen in de innerlijke opgeruimdheid, in het gemoed, dat weigert leed en ondergang te erkennen.

De dichter-filosoof schreef het eens neer: "Wanneer gij weent, verduistert gij de wereld. In de duistere wereld regeren de demonen. Doch wie lacht, schept zon en de zon brengt de krachten des goeds."

Ook zonder ons te verdiepen in Christelijke leer, in leeringen en stellingen, die op zuiver religieuze basis ons voeren tot een erkennen der vreugde, kunnen wij vanuit zuiver menselijk standpunt zien, dat de vreugde een noodzaak is. Wanneer de mens lijdt, wekt hij lijden in zijn lichaam. Wanneer de mens lijdt, zal hij zijn omgeving van zich afstoten. Wanneer de mens lijdt, is hij eenzaam. Wanneer de mens lijdt, is hij geneigd zijn wereld te verraden en te vernietigen. Dit nu is de grote dwaasheid, die geboren wordt in het bewust aanvaarden van lijden, zonder dat men de vreugde over het lijden, dat men doorstaat, aanvaarden kan.

Vreugde betekent: één-zijn met de wereld. Wanneer ge één zijt met de wereld, dan kan de wereld U niet verloochenen. Wanneer ge daarentegen in smart de wereld verwerpt, zo zal de wereld U uitwerpen. In Uw eenzaamheid zult ge niets tot stand kunnen brengen. Zegt men niet zelfs in Uw landen: "Lach en de wereld lacht met je. Ween en ge zult alleen wenen." Deze waarheid moet worden aangevuld met de woorden van één van onze wijzen: "Wie leeft zonder de wereld, is dood. Wie, al is hij gestorven, leeft in de gedachten der mensen, leeft."

Wanneer ge lacht en de wereld lacht met U, dan heeft die wereld deel aan U en gij hebt deel aan die wereld. Gij bestaat voort, gij hebt kracht; gij put niet slechts uit Uzelve maar uit al degenen, die Uw emotie, Uw vreugde, Uw vermaak delen. Niet voor niets zijn vaak de dwazen en de narren meer geliefd geweest op de wereld dan de wijzen. De wijze meent, dat hij zich moet afscheiden van de wereld. En hij kan zijn gedachten niet doen doordringen tot de mens. Maar de dwaas met zijn spot, hij weet het zover te brengen, dat ieder begrijpt wat hij bedoelt; en de vreugde over het begrijpen doet een eenheid ontstaan. En menigmaal is de dwaas wijzer dan de wijze.

Indien wij dit begrijpen, dan kunnen wij op zuiver stoffelijke basis zelfs een pleidooi houden voor de vreugde. Dan kunnen wij zeggen: Slechts de mens, die vreugde heeft, heeft levenskracht. Slechts de mens, die de vreugde niet verwerpt, zal kunnen komen tot een leven, waarin de wereld betekenis verwerft. Wie een arbeid vreugdig verricht, zal haar goed verrichten en dus iets bereiken. Wie in vreugde leeft, zal het lijden vergeten en daardoor ook zijn lichaam gezonder en beter achterlaten, dan het was voordat hij de vreugde ervoer.

Doch niet alleen over de stof mag ik met U spreken. Ik moet ook spreken over geestelijke waarden. Welaan, wanneer de geest gebannen is in een droevig lichaam, worden de gedachten tot grenzen, die haar steeds meer benauwen, een kamer waarvan de wanden steeds dichter tezamen schuiven.

Uiteindelijk wordt de geest haast verbrijzeld door de bekrompenheid van denken en beleven. Ze kan de vlerken niet uitslaan, zij kan haar eeuwig erfdeel niet verwerven.

Doch de vreugde betekent het uitbreiden van eigen wereld, het opnemen van heel die wereld in je eigen leven en bewustzijn. Hoe meer je bewust wordt, hoe groter je ervaring, je beleving, hoe meer de geest doordringt tot de kern van alle dingen.

De vreugde is een heilige plicht voor ons allen, maar een plicht, die men slechts kan beleven van binnen uit. Want het is onmogelijk om te zeggen zoals eens de keizer Foe: "Lach." Want als hij zegt: "Lach," dan vertrekken zich de gezichten. Doch achter de lachende gezichten verbergt zich de dreigende mompeling van een hart, dat haat.

We kunnen niet tot Uw wereld zeggen: "Wees vrolijk." Maar ge kunt voor Uzelve zeggen: "Hoe rijk ben ik, hoeveel bezit ik. Hoeveel is er rond mij, dat de vreugde waard is." En zoals eens Lao Tse zeide: "Indien ik mij verheugen wil, zo schouw ik naar de mensen. Want hun dwaasheid vermaakt mij. Zij leert mij en brengt mij tot nieuw ervaren."

Deze wijsheden, mijne vrienden, zijn misschien niet geheel Christelijk te noemen, maar ze sluiten aan bij hetgeen de voorgaande spreker heeft gezegd. De vreugde ervaren wil zeggen: zichzelf vergroten en meer wereld in je dragen. Kunnen lachen vanuit het diepst van je gemoed betekent: iets begrijpen en in je opnemen. Droefheid daarentegen wil zeggen: het afsnijden van het leven, zelfs wanneer men voortgaat te leven, terwijl het hart dood is.

Zo is mijn mening, dat inderdaad de vreugde een noodzaak is. En degeen, die de vreugde bewust verwerpt, moet worden geacht te zijn de grootste dwaas, waar hij niet slechts de vreugde maar het leven zelf van zich bant. Goeden morgen.

- - - - -

IN DE STILTE.

In de stilte werd mijn zijn geboren.
In de stilte schijnt de zon.
Stilte was er vóór het leven,
vóór alle zijn en tijd begon.
In de stilte rust van 't streven
mijne ziele in zijn God.
En vindt in stilte weergegeven
de kracht, die zo volvoert het lot,
door stilte eens gegeven.

In de stilte is leven, in de stilte
in de stilte is waan,
in de stilte is streven, in de stilte
bestaan.
Maar de stilte is kracht, die woont in
ons hart.
De stilte is God, die 't begrip ons steeds
tart.
De stilte is 't Eeuwige, door ons niet verstaan.
Maar dat stilte bestaat...is waan.

Want wie in de stilte zichzelf verlaat,
vindt één zich met God en met kracht.
En de stilte verdwijnt en daarvoor in de plaats
komt schepping en kracht en macht.
De stilte is zegen, waar 't begrip ons nog faalt.
Een rust om onszelf te hervinden.
Maar hebben wij in de stilte niet gefaald
ze verdwijnt en wordt voor ons leven vertaald
in eenheid van wezen, van zijn en bestaan
met God, Die is stilte en stem van
alle schepping en alle bestaan.

—○—○—○—○—○—○—